

Handleiding ontwikkelingen in beschermd weidevogelgebied

Versie 1.0 oktober 2026

provincie
Zuid-Holland

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Begrippen	4
1. Stappenplan	5
2. Effectenonderzoek bij Ruimtelijke ontwikkelingen	10
2.1 Voorwaarden onderzoek en motivering	10
2.2 Factoren	11
2.2.1 Verstoringsafstand	11
2.2.2 Graslandgebruik	12
2.2.3 Waterhuishouding	13
2.2.4 Landschapsstructuur	13
3. Mitigatie en Compensatie	14
3.1 Mitigatie	14
3.2 Compensatie	15
3.2.1 Indieningsvereisten compensatie	15
3.2.2 Voorwaarden voor compensatie	16
3.2.3 Compensatieplan	16
3.2.4 Realisatie en zekerstelling uitvoering	16
Bijlage I Uitleg viewer Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV)	17
Kaart huidige beschermingsgebieden	17
Kaart oude beschermstatus	19

Inleiding

In Zuid-Holland zijn agrarische gebieden beschermd als weidevogelgebied met als doel deze gebieden te beschermen tegen ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Sinds 1 september 2026 zijn de regels voor de beschermde weidevogelgebieden aangepast. Deze handleiding is opgesteld als hulpmiddel voor initiatiefnemers en gemeenten bij ontwikkelingen binnen de beschermde weidevogelgebieden.

Het doel van deze handleiding is om duidelijk te krijgen of een ontwikkeling of initiatief mogelijk is en of daar aanvullende compensatiemaatregelen voor nodig zijn en hoe deze kunnen worden bepaald. Deze handleiding is opgebouwd uit vier onderdelen. Het eerste onderdeel is een stappenplan gebaseerd op de regels uit de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, zoals gewijzigd met de Herziening 2025 (ZHOV). Dit stappenplan behandelt de relevante artikelen en de daarbij behorende afwegingen zodat bepaald kan worden of een ontwikkeling, eventueel onder voorwaarden, mogelijk is.

In het volgende onderdeel wordt ingegaan op de effecten van een ontwikkeling: wat hieronder wordt verstaan en hoe deze effecten kunnen worden onderzocht. Daarnaast worden voorbeelden gegeven van mitigerende maatregelen die kunnen worden toegepast om negatieve effecten te voorkomen, beperken of verzachten. Tot slot worden de regels en mogelijkheden ten aanzien van compensatie besproken.

In het stappenplan wordt soms geadviseerd om contact op te nemen met de provincie.

Hiermee wordt bedoeld dat medewerkers van de gemeente contact kunnen opnemen met uw contactpersoon voor planadvisering binnen de provincie of via omgevingsverordening@pzh.nl

Disclaimer:

- De handleiding is geen vervanging van de regels uit de Zuid Hollandse Omgevingsverordening. De handleiding is bedoeld als een -niet verplicht- hulpmiddel en biedt richting, er kunnen geen rechten aan worden ontleend.
- De uiteindelijke beoordeling van (ruimtelijke) ontwikkelingen in weidevogelgebied blijft altijd maatwerk.
- Deze handleiding beschrijft uitsluitend de ruimtelijke weidevogelregels, zoals benoemd in de ZHOV en de beleidsregel compensatie. Hiernaast kunnen ook andere regels uit de ZHOV en uit andere wetgeving van toepassing zijn, zoals soortenbescherming en de specifieke zorgplicht uit de Omgevingswet.
- Deze handleiding is een levend document. Bij nieuwe inzichten, beleidswijzigingen e.d. kan dit document gewijzigd worden. Minstens één keer per jaar zal bekeken worden of er wijzigingen in dit document nodig zijn en zullen doorgevoerd worden.

Begrippen

Belangrijke en kansrijke weidevogelgebieden: Agrarische gebieden met een hoge weidevogeldichtheid of een potentie daarvoor die als zodanig zijn opgenomen in de Zuid Hollandse Omgevingsverordening.

Kwalitatieve compensatie: compensatie door het treffen van aanvullende inrichtings-en/of beheermaatregelen in minder waardevolle delen van het gebied.

Significant effect: een duidelijk aantoonbaar en meerjarig effect waarmee de kenmerken en waarden van een gebied in betekenende mate worden aangetast.

Kenmerken en waarden weidevogelgebied: de hoge weidevogeldichtheden alsmede de factoren die deze dichtheden bepalen zoals agrarisch (grasland)gebruik, de waterhuishouding met relatief hoge grondwaterstanden, de landschapsstructuur, openheid en rust.

Verstoringsafstand: de minimale afstand tot een verstoringsbron (o.a. menselijke activiteit, geluid, licht, trillingen) waarbij een soort of natuurgebied geen negatief effect ondervindt of gedragsverandering meer vertoont.

Predatie: wanneer een dier een ander dier bejaagt en/of opeet.

ANLb: Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer. Een subsidiestelsel voor boeren en grondeigenaren om hun landbouwgrond in te zetten voor het versterken en bescherming van natuur. ANLb is onderdeel van SNL.

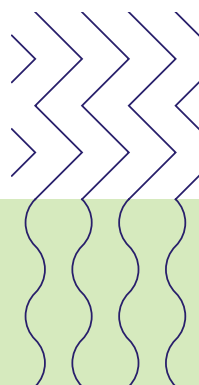
SNL: Subsidiestelsel Natuur en Landschap. Regelt subsidies voor behoud en ontwikkeling van natuurgebieden en landschappen.

1. Stappenplan

Dit stappenplan leidt u door de regels van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening die betrekking hebben op belangrijke en kansrijke weidevogelgebieden. Door het stappenplan te volgen, wordt duidelijk of een voorgenomen ontwikkeling binnen een belangrijk of kansrijk weidevogelgebied is toegestaan en welke maatregelen eventueel mogelijk en/of noodzakelijk zijn.

Veel vragen in dit stappenplan verwijzen naar artikelen uit de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV). Daarom wordt geadviseerd om de ZHOV bij de hand te houden tijdens het doorlopen van het stappenplan. De verordening is te raadplegen via de volgende link: [Zuid-Hollandse Omgevingsverordening \(geconsolideerde versie vanaf 1-9-2026\) - Omgevingsdocumenten viewer Zuid-Holland](#)

In bijlage I wordt het gebruik van de Omgevingsverordening viewer verder uitgelegd.

1. Is de voorgenomen ontwikkeling binnen de begrenzing van belangrijk of kansrijk weidevogelgebied als bedoeld in de artikelen 7.43j en 7.43ja van de ZHOV?

De meest recente kaarten van het kansrijk weidevogelgebied en belangrijk weidevogelgebied zijn via de volgende website te vinden [Zuid-Hollandse Omgevingsverordening | Provincie Zuid-Holland \(ZHOV\)](#) en zie bijlage I voor de gebruiksaanwijzing.

- **Nee** ⇒ Geen verdere beoordeling nodig van eventuele aantasting van weidevogelgebied.
- **Ja** ⇒ Ga naar 2.

2. Is er een zorgvuldige afweging over de locatiekeuze gemaakt, zoals beschreven in de toelichting van artikel 7.3.7. (basisuitgangspunt) van de ZHOV? M.a.w. is er bijvoorbeeld gekeken naar andere mogelijke locaties voor de beoogde ontwikkeling, is er een afweging gemaakt en kan dit onderbouwd worden?

- **Ja** ⇒ Ga naar 3.
- **Nee** ⇒ Een zorgvuldige afweging voor de locatiekeuze zal gemaakt moeten worden.

3. Is op de locatie van de ontwikkeling (gedeeltelijke) exclavering van toepassing?

Uitleg exclavering: alle legaal aanwezige bestaande bebouwing, agrarische bouwpercelen, erven, tuinen en wegen met een gesloten verharding (inclusief bermen), behoren **niet** tot belangrijk weidevogelgebied of kansrijk weidevogelgebied.

Voorbeeld: Een schuur in een weiland, waarbij de schuur daar conform de vigerende planologische mogelijkheden destijds is vergund, behoort niet tot het kansrijke/belangrijk weidevogelgebied, ook al omvat de begrenzing op de kaart het gehele weiland.

- **Ja** ⇒ Geen verdere beoordeling nodig van eventuele aantasting van weidevogelgebied.
(voor het deel dat is geëxclaveerd)
- **Nee** ⇒ Ga naar 4.

4. Wordt de functie in het omgevingsplan door de gemeente aangepast ten behoeve van de ontwikkeling? Of wordt er door de gemeente afgeweken van de planologische mogelijkheden in het omgevingsplan?

- **Nee** ⇒ Geen verdere beoordeling nodig van eventuele aantasting van weidevogelgebied.
- **Ja** ⇒ Ga naar 5.

5. Betreft de ontwikkeling alleen de uitbreiding van een agrarisch bouwperceel of ontwikkelingen binnen een agrarisch bouwperceel, conform het daarover bepaalde in artikel 7.59 van de ZHOV?

- **Ja** ⇒ Geen verdere beoordeling nodig van eventuele aantasting van weidevogelgebied.
- **Nee** ⇒ Ga naar 6.

6. De ZHOV kent drie soorten ruimtelijke ontwikkeling:

- Inpassen: de ruimtelijke ontwikkeling past binnen de bestaande gebiedsidentiteit, voorziet niet in een wijziging op structuurniveau, past bij de aard en schaal van het gebied en vindt overwegend plaats op het niveau van een kavel;
- Aanpassen: de ruimtelijke ontwikkeling past binnen de bestaande gebiedsidentiteit, maar veroorzaakt wijziging op structuurniveau;
- Transformeren: de ruimtelijke ontwikkeling past niet binnen de bestaande gebiedsidentiteit.

Zie toelichting van § 7.3.7 Ruimtelijke kwaliteit van de ZHOV voor verdere toelichting.

Neem voor het beantwoorden van deze vraag eventueel contact op met de planadviseurs van de provincie.

Let op: Transformatie is in eerste instantie niet mogelijk in belangrijk of kansrijk weidevogelgebied. In dit stappenplan zijn de uitzonderingen opgenomen.

Betreft het een ontwikkeling die valt onder transformatie (zie bovenstaande uitleg)?

- **Ja**, de ontwikkeling valt onder transformeren ⇒ ga naar 7.
- **Nee**, de ontwikkeling valt onder inpassen of aanpassen ⇒ ga naar 10.

7. Betreft de transformatie de ontwikkeling van:

- bovenlokale infrastructuur, uitgezonderd elektriciteitsinfrastructuur;
 - waterstaatswerken;
 - natuurgebied;
 - recreatiegebied, of
 - grote buitenstedelijke bouwlocatie als bedoeld 7.41aa, tweede lid, van de ZHOV?
- **Ja** ⇒ Ga naar 10.
 - **Nee** ⇒ Ga naar 8.

8. Valt de ontwikkeling onder ‘straatje erbij’ (een nieuwe ontwikkeling met de functie wonen) zoals benoemd in artikel 7.41ee van de ZHOV?

- **Ja** ⇒ Ga naar 9.
- **Nee** ⇒ Ga naar 10.

9. Viel de locatie van de voorgenomen ontwikkeling voor de inwerkingtreding van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening herziening 2025 al onder de beschermingscategorie belangrijk weidevogelgebied*?

Zie bijlage I om de juiste vlier hiervoor te raadplegen.

- **Nee** ⇒ De significante aantasting zal gecompenseerd moeten worden. Ga naar hoofdstuk 2 en 3 van deze handleiding en neem contact op met uw contactpersoon bij de provincie.
- **Ja** ⇒ De voorgenomen ontwikkeling is in principe niet mogelijk, neem eventueel contact op met provincie.

10. Welk type weidevogelgebied betreft het?

- Belangrijk weidevogelgebied ⇒ ga naar 1.1. Belangrijk weidevogelgebied
- Kansrijk weidevogelgebied ⇒ ga naar 1.2. Kansrijk weidevogelgebied

1.1 Belangrijk weidevogelgebied

11. Betreft het een ontwikkeling van een zonneveld?

- **Ja** ⇒ Ga naar 12.
- **Nee** ⇒ Ga naar 14.

12. Betreft het een zonneveld van 500 m2 of groter?

- **Nee** ⇒ Er zal onderbouwd moeten worden of de ontwikkeling een significant negatief effect heeft op het weidevogelgebied. Ga naar hoofdstuk 2. Effectenonderzoek bij Ruimtelijke ontwikkelingen voor meer informatie.
- **Ja** ⇒ Ga naar 13

13. Is de volgende situatie van toepassing:

a. Is de ontwikkeling van het zonneveld toelaatbaar op grond van artikel 7.76a?

- **Ja** ⇒ ga naar 12 b
- **Nee** ⇒ de voorgenomen ontwikkeling is in principe niet mogelijk, neem eventueel contact op met provincie

b. Betreft het een locatie zoals bedoeld in lid 2 van artikel 7.76a?

- **Ja** ⇒ Er zal onderbouwd moeten worden of de ontwikkeling een significant negatief effect heeft op het weidevogelgebied. Ga naar hoofdstuk 2. Effectenonderzoek bij Ruimtelijke ontwikkelingen voor meer informatie.
- **Nee** ⇒ ga naar 12 c.

c. Was de locatie vóór de inwerkingtreding van de herziening 2025 al gelegen binnen een zoekgebied voor zon uit een door Provinciale Staten vastgestelde Regionale Energie Strategie en was de locatie niet tevens opgenomen als belangrijk weidevogelgebied? Zie bijlage I om de juiste viewer hiervoor te raadplegen.

- **Ja** ⇒ ontwikkeling is mogelijk, compensatie is niet vereist.
- **Nee** ⇒ de voorgenomen ontwikkeling is niet mogelijk, neem eventueel contact op met provincie

14. Betreft het de realisatie van ooievaarspalen?

- **Ja** ⇒ Dit is niet toegestaan in belangrijk weidevogelgebied. De voorgenomen ontwikkeling is niet mogelijk.
- **Nee** ⇒ Ga naar 15.

15. Betreft het planten van bomen en struiken in open gebied?

- **Ja** ⇒ Er dient gemotiveerd te worden dat de aanplant geen onevenredige afbreuk doet aan de kwaliteit en het functioneren van het belangrijke weidevogelgebied en bijdraagt aan biodiversiteit en ecosysteemherstel.
- **Nee** ⇒ Ga naar 16.

16. Betreft het een ruimtelijke ontwikkeling binnen het bestaande agrarisch grondgebruik?

Het gaat hierbij o.a. om ontwikkelingen zoals intensivering van het graslandgebruik, de aanleg van kavelpaden, slootdempingen, ruwvoederteelt ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering en de uitbreiding van boerderijen. Ook vergroting van het agrarisch bouwperceel binnen de regels voor agrarische bedrijven (artikel 7.59 van de ZHOV) blijft mogelijk. Teelten die niet passen binnen de huidige planologische mogelijkheden, zijn niet toegestaan in belangrijk weidevogelgebied.

- **Ja** ⇒ Geen verdere beoordeling nodig van eventuele aantasting van weidevogelgebied.
- **Nee** ⇒ Er zal onderbouwd moeten worden of de ontwikkeling een significant negatief effect heeft op het weidevogelgebied. Ga naar hoofdstuk 2. Effectenonderzoek bij Ruimtelijke ontwikkelingen voor meer informatie.

1.2 Kansrijk weidevogelgebied

17. Betreft het een ontwikkeling van een zonneveld?

- **Ja** ⇒ Ga naar 18.
- **Nee** ⇒ Ga naar 20.

18. Betreft het een zonneveld van 500 m2 of groter?

- **Nee** ⇒ Er zal onderbouwd moeten worden of de ontwikkeling een significant negatief effect heeft op het weidevogelgebied. Ga naar hoofdstuk 2. Effectenonderzoek bij Ruimtelijke ontwikkelingen voor meer informatie.
- **Ja** ⇒ Ga naar 19

19. Is de volgende situatie van toepassing:

a. Is de ontwikkeling van het zonneveld toelaatbaar op grond van artikel 7.76a?

- **Ja** ⇒ ga naar 19 b
- **Nee** ⇒ de voorgenomen ontwikkeling is in principe niet mogelijk, neem eventueel contact op met provincie

b. Betreft het een locatie zoals bedoeld in lid 2 van artikel 7.76a?

- **Ja** ⇒ Er zal onderbouwd moeten worden of de ontwikkeling een significant negatief effect heeft op het weidevogelgebied. Ga naar hoofdstuk 2. Effectenonderzoek bij Ruimtelijke ontwikkelingen voor meer informatie.
- **Nee** ⇒ Ga naar 19 c.

c. Was de locatie vóór de inwerkingtreding van de herziening 2025 al gelegen binnen een zoekgebied voor zon uit een door Provinciale Staten vastgestelde Regionale Energie Strategie en was de locatie niet tevens opgenomen als belangrijk weidevogelgebied? Zie bijlage I om de juiste viewer hiervoor te raadplegen.

- **Ja** ⇒ ontwikkeling is mogelijk, compensatie is niet vereist.
- **Nee** ⇒ de voorgenomen ontwikkeling is niet mogelijk, neem eventueel contact op met provincie

20. Betreft het een ontwikkeling van windturbines?

- **Ja** ⇒ Ga naar 21.
- **Nee** ⇒ Ga naar 22.

21. Is de volgende situatie van toepassing:

a. Betreft het de ontwikkeling van windturbines binnen een locatie voor windenergie als bedoeld in artikel 7.75?

- **Ja** ⇒ Ga naar 21b
- **Nee** ⇒ De voorgenomen ontwikkeling is niet mogelijk, neem eventueel contact op met provincie

b. Was de locatie vóór de inwerkingtreding van de Wijziging Zuid-Hollandse Omgevingsverordening herziening 2025 al opgenomen als locatie voor windenergie en viel deze locatie tevens niet binnen de begrenzing van belangrijk weidevogelgebied?

- **Ja** ⇒ Geen verdere beoordeling nodig van eventuele aantasting van weidevogelgebied.
- **Nee** ⇒ De voorgenomen ontwikkeling is in principe niet mogelijk, neem eventueel contact op met provincie.

22. Betreft het een ruimtelijke ontwikkeling binnen het bestaande agrarisch grondgebruik?

Het gaat hierbij o.a. om ontwikkelingen zoals intensivering van het graslandgebruik, de aanleg van kavelpaden, slootdempingen, ruwvoederteelt ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering en de uitbreiding van boerderijen. Ook vergroting van het agrarisch bouwperceel binnen de regels voor agrarische bedrijven (artikel 7.59 van de ZHOV) blijft mogelijk. Teelten die niet passen binnen de huidige planologische mogelijkheden, zijn niet toegestaan in kansrijk weidevogelgebied.

- **Ja** ⇒ Geen verdere beoordeling nodig van eventuele aantasting van weidevogelgebied.
- **Nee** ⇒ Ga naar 23.

23. Betreft het andere vormen van agrarisch grondgebruik, dan bestaande planologische mogelijkheden voor agrarisch grondgebruik?

- **Ja** ⇒ Ga naar 24.
- **Nee** ⇒ Ga naar 25.

24. Draagt de andere vorm van agrarisch grondgebruik bij aan de realisatie van een toekomstbestendige landbouw en de biodiversiteit?

- **Ja** ⇒ Bespreek de mogelijkheden voor toekomstbestendige landbouw met de planadviseur van de provincie.
- **Nee** ⇒ Ga naar 25.

25. Betreft het een ontwikkeling in een recreatiegebied als bedoeld in artikel 7.42, vijfde lid van de ZHOV en is die ontwikkeling in overeenstemming is met artikel 7.43i van de ZHOV?

- **Ja** ⇒ Geen verdere beoordeling nodig van eventuele aantasting van weidevogelgebied. Het is uiteraard wel nodig om bij de locatiekeuze van een recreatieve ontwikkeling in weidevogelgebied rekening te houden met de weidevogels binnen het gebied.
- **Nee** ⇒ Er zal onderbouwd moeten worden of de ontwikkeling een significant negatief effect heeft op het weidevogelgebied. Ga naar hoofdstuk 2. Effectenonderzoek bij Ruimtelijke ontwikkelingen voor meer informatie.

2. Effectenonderzoek bij Ruimtelijke ontwikkelingen

2.1 Voorwaarden onderzoek en motivering

Zoals al eerder benoemd, in Zuid-Holland is het leefgebied van weidevogels ruimtelijk beschermd. Ruimtelijke ontwikkelingen binnen het weidevogelgebied zijn alleen mogelijk indien voldaan wordt aan de volgende punten;

- De ontwikkeling en bijbehorende maatregelen mogen niet leiden tot een significante beperking van de kenmerken en waarden van het weidevogelgebied.
- Indien de ontwikkeling en bijbehorende maatregelen in belangrijk weidevogelgebied plaatsvindt, mag de instandhouding en ontwikkeling van de kenmerken en waarden van het weidevogelgebied ook niet significant beperkt worden.
- De ontwikkeling mag niet leiden tot een significante vermindering van het oppervlak, de kwaliteit of de samenhang van het gebied, tenzij dit gecompenseerd wordt in redelijke verhouding ten opzichte van de verloren waarden (zie hoofdstuk 3) elders binnen het beschermd weidevogelgebied.

Om te onderbouwen of een ontwikkeling leidt tot een significant negatief effect op het gebied, dienen de volgende punten meegenomen te worden in de motivering van het omgevingsplan of de omgevingsvergunning voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA);

- De factoren die van invloed zijn op de weidevogeldichtheden, waaronder graslandgebruik, bemesting, waterhuishouding met relatief hoge grondwaterstanden, landschapsstructuur en openheid en rust van het gebied.
- De aanwezige weidevogeldichtheden of de potentie daarvoor. Mogelijk heeft de provincie al tellingen voor het gebied beschikbaar. Hiervoor kan contact opgenomen worden met de provincie.
- Bij ontwikkeling in kansrijk weidevogelgebied dient ook het agrarisch gebruik en de mogelijkheden voor vrijwillig agrarisch natuurbeheer meegenomen te worden in de motivering.

De provincie adviseert om een ecologisch adviesbureau in te schakelen voor het opstellen van deze motivering. Indien er geen (recente) weidevogeltellingen beschikbaar zijn, zal hier onderzoek voor uitgevoerd moeten worden.

2.2 Factoren

In dit hoofdstuk zal meer worden ingegaan op de factoren die bij aantasting zorgen voor verstoring, versnippering of vernietiging. Als de ontwikkeling tot een significant negatief effect leidt op één of meer van deze factoren, dan zal gemitigeerd en/of gecompenseerd moeten worden (zie hoofdstuk 3).

2.2.1 Verstoringsafstand

Weidevogels zijn erg verstoringsgevoelig. Dit komt doordat deze soorten zijn aangepast op het broeden en leven in uitgestrekte open landschappen. Opgaande elementen worden geassocieerd met het risico op predatie, omdat predatoren deze elementen als uitkijkpunt of nestgelegenheid gebruiken. Hierdoor mijden weidevogels hoge objecten en opgaande beplanting, zelfs als het leefgebied er omheen optimaal is en er geen predatoren zijn. Daarnaast reageren weidevogels op verstoringsbronnen als geluid en licht.

Bij het voorspellen van de effecten van ingrepen in beschermde weidevogelgebieden gaat het daarom niet alleen om het ruimtebeslag maar ook (en vooral) om de bijbehorende verstoringszones (door geluid, beweging en licht) die daardoor minder of ongeschikt worden voor weidevogels.

Voor het bepalen van de verstoring wordt vaak gewerkt met een verstoringsafstand. Er zijn verschillende manieren om dit te kwantificeren. Namelijk aan de hand van de minimale-, de maximale- of de

gemiddelde verstoringsafstand. De minimale afstand is de kleinste afstand waarbij alle individuen van een soort(groep) verstoord worden, de maximale afstand is verste afstand waarop nog een effect merkbaar is. De gemiddelde verstoringsafstand zit daar tussenin en is de afstand waarbij ongeveer de helft van de individuen verstoord raakt. In onderstaande tabel zijn als richtlijn per object verstoringsafstanden opgenomen.

Verstoringsafstanden zijn soortafhankelijk. Zo zijn soorten als grutto en tureluur zeer verstoringsgevoelig maar zijn scholekster en Kievit dit minder. Bij de gehanteerde verstoringsafstanden is rekening gehouden met deze verschillen. Het gebruik van verstoringsafstanden vraagt echter altijd om maatwerk en moet door een ecologisch specialist toegepast worden.

Let op: Onderstaande verstoringsafstanden zijn gebaseerd op de gemiddelde range uit het literatuuronderzoek van Provincie Friesland uit 2011. Deze afstanden geven een *indicatie* van het verstoorde oppervlak. Het blijft echter belangrijk om bij iedere situatie het gebruik ervan kritisch te beoordelen. Het is daarom niet verplicht om de verstoringsafstanden in deze handleiding te hanteren. Het is mogelijk om hiervan af te wijken, maar dit moet wel onderbouwd worden. In sommige gevallen kunnen verstoringsafstanden bijvoorbeeld hoger of lager uitpakken. Zo kent een rustige gemeenteweg in het buitengebied van Friesland mogelijk een minder intensief gebruik dan een gemeenteweg in Zuid-Holland.

Verstorend object	Verstoringsafstand in meters
Gemeentelijke wegen	226
Provinciale wegen	125
Auto (snel)wegen	300
Spoorlijn (intercity)	150
Spoorlijnen (lokaal)	150
Fietspad	100
Hoogspanningsleiding	100
Landschapsbeplantingen	250
Lijnvormige beplantingen	250
Bos (> 0,5 ha)	400
Huizen (buiten bebouwingscontour)	436
Huizen (binnen bebouwingscontour)	300
Rietland	250
Windturbines	250

Bron: Onderbouwing verstoringsafstanden werkplan weidevogels in Fryslân, L.W. Bruinzeel, A.G.M. Schotman 2011

Het is daarom niet zonder meer mogelijk om verstoringsafstanden uit een ander gebied één-op-één over te nemen. Het gebruik van verstoringsafstanden zegt iets over het verstoorte oppervlak maar nog niets over de daadwerkelijke verstoring. Dit is namelijk afhankelijk van het aantal broedparen dat zich binnen de verstoringscontour bevindt. Hier moet dus ook altijd onderzoek naar gedaan worden.

Geen externe werking

Let op: bij het beoordelen van verstoringen als gevolg van nieuwe ontwikkelingen in relatie tot het weidevogelgebied, kijken we alleen naar ontwikkelingen **binnen** de begrenzing van kansrijk of belangrijk weidevogelgebied. De provinciale regels in de ZHOV gaan niet over ontwikkelingen **buiten** de

beschermde weidevogelgebieden die wellicht een versturende invloed hebben **binnen** die gebieden. Er is in de planologische regels dus geen sprake van een zogenoemde externe werking van weidevogelgebieden. Wel zou een ontwikkeling buiten weidevogelgebied een flora- en fauna-activiteit kunnen zijn waarvoor een specifieke omgevingsvergunning is vereist. Ecologisch onderzoek moet dit uitwijzen, deze handleiding gaat daar verder niet op in.

2.2.2 Graslandgebruik

Het graslandgebruik bepaalt in grote mate of een gebied geschikt blijft voor weidevogels en hun kuikens. Het heeft effect op de voedselbeschikbaarheid, nestveiligheid, rust en de vegetatiestructuur.

Bepalen verstoring van het gebied

Met onderstaande stappen kan bepaald worden of als gevolg van de geplande ontwikkeling de verstoring in een gebied toeneemt.

Stap 1

Inventariseer de aanwezige verstoringselementen in het gebied (gebouwen, bomen, wegen, e.d.) en bekijk welke verstoringsafstanden hierbij horen. Hierbij worden alle verstoringsbronnen meegenomen, ook die buiten het beschermde weidevogelgebied.

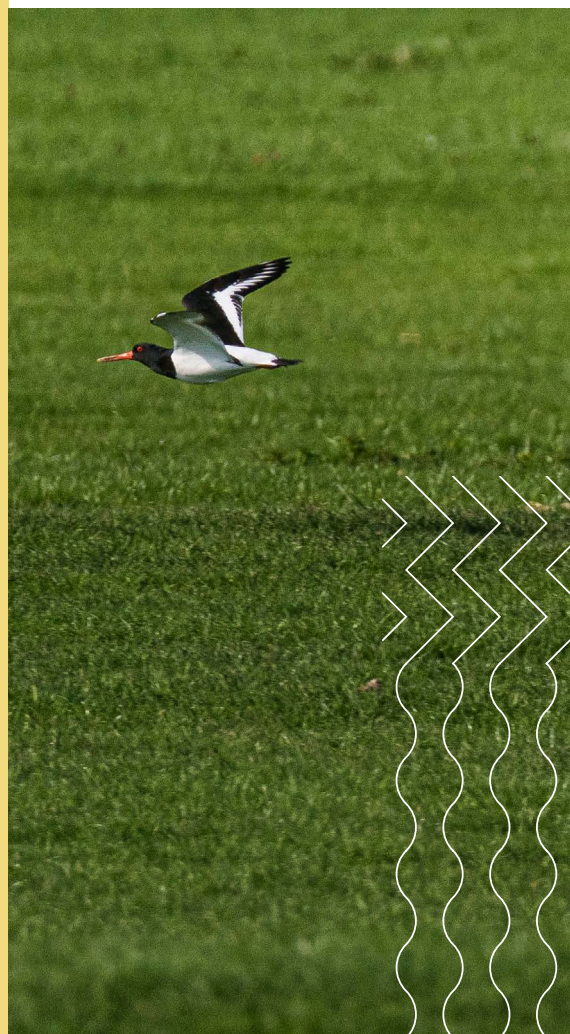
Stap 2

Bepaal de verstoringsafstand van de ontwikkeling.

Stap 3

Bereken de toename van verstoring door de nieuwe verstoring als gevolg van de ontwikkeling minus de huidige al aanwezige verstoring te berekenen. Het volgende is mogelijk;

- De verstoringsafstand van de ontwikkeling valt binnen de huidige verstoring en er worden geen andere negatieve effecten verwacht (geen wezenlijk effect op graslandgebruik, waterhuishouding met relatief hoge grondwaterstanden, landschapsstructuur). In dit geval geen aanvullende maatregelen of compensatie nodig voor weidevogelgebied.
- De verstoringsafstand van de ontwikkeling valt binnen de huidige verstoring, maar er wordt wel een negatief effect verwacht op graslandgebruik, waterhuishouding met relatief hoge grondwaterstanden, landschapsstructuur. In dit geval is mitigatie en/of compensatie nodig.
- De verstoringsafstand van de ontwikkeling valt buiten de huidige verstoring, eventueel in combinatie met een negatief effect op graslandgebruik, waterhuishouding met relatief hoge grondwaterstanden, landschapsstructuur. Hierdoor is er een toename aan verstoring en dit leidt tot een afname in kwaliteit van het gebied. In dit geval is mitigatie en/of compensatie nodig.

Hierbij zorgt voldoende vegetatiestructuur bijvoorbeeld voor dekking tegen predatoren en voor geschikte broedplekken. Al deze factoren bepalen uiteindelijk het broedsucces en het overleven van de kuikens.

De volgende ontwikkelingen zijn een paar voorbeelden van activiteiten/ontwikkelingen die leiden tot afname van de kwaliteit van het grasland als leefgebied voor weidevogels en heeft hierdoor een negatief effect op weidevogels;

- Het omzetten van grasland naar andere functies, zoals wonen, glastuinbouw of bedrijvigheid.
- Het omzetten van grasland naar andere teelt zoals aardappelen.

In de (meeste) weidevogelgebieden kan, mits het voor subsidie opengesteld en niet gaat om een compensatielocatie, ook ANLb-subsidie afgesloten worden. ANLb staat voor Agrarisch Natuur-en Landschapsbeheer en is onderdeel van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). ANLb is een subsidiestelsel waarmee via agrarische collectieven aan gebruikers van agrarische grond een vergoeding gegeven kan worden voor beheer van natuur en landschap. Indien er op de te ontwikkelen locatie gebruik wordt gemaakt van ANLb-subsidie, dan is dat een indicatie voor hoge kwaliteit weidevogelgebied. Dit kan leiden tot een grotere compensatieverplichting. Op kaart [ANLb Beschikkingen Beheercategorie 2025 | Geo-hub Zuid-Holland](#) is te zien waar beheersmaatregelen genomen worden en welke.

2.2.3 Waterhuishouding

Weidevogels zijn zeer afhankelijk van een natte bodem. Weidevogels eten voornamelijk regenwormen en bodeminsecten. Door een natte bodem komen deze meer naar het oppervlak en zijn ze ook makkelijker uit de bodem te krijgen, omdat de bodem zacht is.

Daarnaast leidt een natte bodem tot grasland wat minder snel groeit in het vroege voorjaar, meer ruimte biedt voor kruiden en meer vegetatiestructuur heeft. Het laatste betekent dat er meer variatie is in hoogte, dichtheid en grassoorten. Hierdoor ontstaan er meer schuilplekken voor de kuikens.

De optimale voorjaarsgrondwaterstand ligt voor weidevogels tussen de 0-35 cm onder het maaiveld. Wanneer een bodem verdroogt zullen de bodemdieren dieper wegzakken, waardoor ze minder

makkelijk bereikbaar zijn, zal het gras in het voorjaar sneller gaan groeien en de vegetatiestructuur verminderen wat leidt tot minder bescherming en zullen nesten en kuikens toegankelijk zijn voor predatoren. Wat uiteindelijk de kwaliteit van het leefgebied voor weidevogels vermindert.

De belangrijkste vraag voor dit punt is of de ontwikkeling leidt tot verdroging van het gebied. De volgende punten zijn voorbeelden van ontwikkelingen die kunnen leiden tot verdroging van het gebied;

- Verlagen van het waterpeil (meer dan maaiveld-daling).
- Aanleg van drainagebuizen.
- Realiseren van ondergrondse afwateringssystemen.
- Aanleg van diepe sloten die water snel afvoeren.
- Ophoging van het maaiveld.
- Egaliseren van percelen of het bol-leggen zodat regenwater snel afstroomt
- Demping van greppels.

2.2.4 Landschapsstructuur

Bij landschapsstructuur gaat het o.a. om de **openheid** van het gebied. Weidevogels verblijven graag in een open landschap met weinig hoge elementen, zoals struiken, bomen, gebouwen. Bepaalde landschapselementen kunnen het zicht van weidevogels op predatoren verhinderen. Wanneer een gebied open is, kan een weidevogel tijdig predatoren detecteren. Gebieden die minder open zijn worden door weidevogels gemeden ten opzichte van open gebieden.

Daarnaast gaat landschapsstructuur over de **robuustheid** van het weidevogelgebied. Wanneer er bomen, gebouwen, wegen, hekken e.d. gerealiseerd worden in het gebied, leidt dit tot versnippering. Bij ontwikkelingen moet daarom onderzocht worden of de ontwikkeling leidt tot vermindering van de openheid en robuustheid van het gebied. Wanneer dit het geval is, kan een negatief effect op het weidevogelgebied verwacht worden.

De volgende elementen zijn een paar voorbeelden van ontwikkelingen die de landschapsstructuur van een gebied aan kunnen tasten;

- Het plaatsen van hoge objecten zoals lantaarnpalen, ooievaarspalen, zendmasten etc.
- Het planten van bomen, bosjes of bomenrijen in het open gebied.
- Het realiseren van houtwallen.
- Aanleg van (fiets)paden en wegen.

3. Mitigatie en Compensatie

Wanneer middels de analyse zoals beschreven in het vorige hoofdstuk is aangetoond dat een ontwikkeling in weidevogelgebied leidt tot een negatief effect zijn er een paar stappen die genomen kunnen worden gebaseerd op de mate van het effect. Er kan gemitigeerd en/of gecompenseerd worden. Bij mitigatie gaat het om het voorkomen of beperken van het negatieve effect vooraf, of tijdens de ingreep, op de plek waar de ontwikkeling plaatsvindt door de ontwikkeling aan te passen.

In veel gevallen kunnen niet alle negatieve effecten worden gemitigeerd. De volgende stap is om het effect te compenseren. Bij compensatie wordt voornamelijk het negatieve effect gecompenseerd door de kwaliteit elders binnen beschermd weidevogelgebied te verbeteren. In onderstaande paragrafen wordt hier verder op ingegaan.

3.1 Mitigatie

Mitigatie is de eerste stap om te voorkomen dat een ontwikkeling leidt tot een negatief effect op het beschermd weidevogelgebied. Er zijn verschillende manieren waarop dit gedaan kan worden.

Allereerst wordt geadviseerd om tijdens de ontwerp/planfase van de ontwikkeling te onderzoeken wat aangepast kan worden om een negatief effect te voorkomen. Voorbeelden van mitigatiemaatregelen zijn:

Verstoringsafstanden

- De ontwikkeling verplaatsen naar een compleet ander gebied/ andere locatie (dit geldt ook voor de andere factoren).
- De ontwikkeling binnen hetzelfde gebied zodanig verplaatsen dat de verstoringzone buiten het beschermde gebied voor weidevogels komt te liggen.
- De ontwikkeling aanpassen, zodat er geen toename is aan versturende activiteiten in het gebied tijdens het broedseizoen. Bijvoorbeeld door het gebied in deze periode niet betreedbaar te maken voor recreanten.
- Geen hoge elementen in het gebied plaatsen.
- De invloed van versturende elementen beperken door middel van een sloot, laag hek, kade, dijkje, geluidswal.

Graslandgebruik

- Maaien uitstellen tot na 1 juli.
- Gefaseerd maaien/ later maaien.
- Vermindering van bemesting, tenzij het grove mest betreft.

Waterhuishouding

- Voorkomen dat het waterpeil verlaagt.

Landschapsstructuur

- Geen bomenrijen of hoge objecten in open weidevogelgebied.
- Bomenrijen of andere objecten inpassen in bestaande bebouwing in het gebied. Indien van toepassing kan het ook in sommige gevallen aan de buitenrand gerealiseerd worden.
- Aanleggen van barrière of afscherming tussen de ontwikkeling en het overige weidevogelgebied.

Indien de maatregelen niet voldoende zijn of niet uitgevoerd kunnen worden, kan er gekeken worden naar maatregelen die genomen kunnen worden tijdens de realisatie van de ontwikkeling. Er zal **onderbouwd moeten worden dat de genomen maatregelen voldoende zijn om de kwaliteit van het gebied te behouden en de functionaliteit van het weidevogelgebied per saldo gelijk blijft**. De provincie adviseert om hiervoor een adviesbureau te benaderen. Indien de genomen maatregelen niet voldoende zijn om het negatieve effect te mitigeren, zal gecompenseerd moeten worden. Per effectenfactor zijn een paar voorbeelden genoemd. Vaak is één maatregel niet voldoende om alle negatieve effecten te mitigeren. Ook hierbij kan een adviesbureau helpen met het opstellen van een uitgebreid en passend advies.

3.2 Compensatie

Als mitigatie onvoldoende is, zal gecompenseerd moeten worden. Compensatie moet plaatsvinden elders binnen kansrijk of belangrijk weidevogelgebied. Voor compensatie is het uiteraard van belang dat deze inhoudelijk goed is, maar ook dat er zekerheid is over de uitvoering en instandhouding daarvan. Zekerheid kan worden geboden door o.a. een functietoewijzing in het omgevingsplan, het vestigen van een kwalitatieve verplichting (= een juridisch bindende afspraak over het omgaan met een bepaald perceel, dit wordt vastgelegd via een notaris en ingeschreven in het kadaster), het aangaan van een overeenkomst met de beoogde beheerder van het compensatiegebied en/of een combinatie van het vorenstaande.

Compensatie voor het verlies aan weidevogels is in feite een vorm van kwaliteitsverbetering waarbij in het compensatiegebied zoveel extra inrichtings- en/of beheermaatregelen worden getroffen om de dichtheid aan weidevogels te verhogen, dat aan de compensatieopgave kan worden voldaan. Daarbij moet uiteraard rekening gehouden worden met de uitgangssituatie in het compensatiegebied ofwel met de dichtheid aan weidevogels die reeds in het compensatiegebied aanwezig is.

Het is dan ook eenvoudiger om via gerichte maatregelen de dichtheid aan weidevogels te verhogen in een potentieel geschikt gebied met lagere dichtheden, dan in een gebied met hoge dichtheden. De compensatie moet worden uitgevoerd in een gebied dat qua openheid, schaal, rust en grondwaterstanden voor weidevogels geschikt is of kan worden gemaakt en dat bij voorkeur aansluit bij of in de omgeving ligt van andere goede weidevogelgebieden of natuurgebieden met een weidevogel doelstelling.

3.2.1 Indieningsvereisten compensatie

Wanneer er gekozen wordt voor compensatie, dient er bij het omgevingsplan onderstaand gemotiveerd te worden. Dit mag ook meegenomen worden in het compensatieplan (zie 3.2.3. Compensatieplan).

- De omvang van de vermindering van weidevogelgebied (kansrijk en/of belangrijk) in oppervlakte of kwaliteit en de omvang van de compensatie;
- De ligging van de compensatielocatie en de locatie van de ruimtelijke ontwikkeling;
- De wijze van uitvoering van de compensatie, inclusief gegevens over kwaliteit, potentie en beheer van de compensatielocatie;
- De wijze waarop realisatie en instandhouding van de compensatie wordt gewaarborgd.

Let op: In een overeenkomst of een kwalitatieve verplichting moet ook vastliggen dat de compensatielocatie een passende functie heeft of krijgt, die voldoende bescherming biedt aan de functionaliteit van het compensatiegebied voor weidevogels. Een kwalitatieve verplichting is een notariële akte die in dit geval verbonden is aan het perceel. Hiermee worden de afspraken voor het compensatiebeheer gekoppeld aan het perceel en blijft dit ook van kracht als het land wordt verkocht of overgedragen.

3.2.2 Voorwaarden voor compensatie

Voor compensatie gelden de volgende voorwaarden:

- De compensatie moet voldoende zijn om te voorkomen dat er sprake is van een netto verlies van kwaliteit en/of samenhang van de kenmerken en waarden van een gebied. Het te compenseren oppervlak hoeft niet altijd even groot te zijn als het oppervlak dat wordt aangetast. Weidevogelgebied met lage dichtheden aan broedende weidevogels kan bijvoorbeeld worden gecompenseerd door het vergroten van de kwaliteit elders in weidevogelgebied. Daarbij geldt de vuistregel dat er met zwaar agrarisch natuurbeheer ongeveer 2x zo hoge dichtheden aan weidevogels kunnen worden behaald als met gangbaar agrarisch beheer.
- De compensatie wordt niet ingezet om reeds vastgesteld natuurbeleid uit te voeren of de uitvoering daarvan te versnellen.
- Duur van de compensatieverplichting bij agrarisch natuurbeheer minimaal 12 jaar met zwaar beheerpakketten. Bij de samenstelling van deze zware pakketten kunnen de mogelijkheden van de ANLb subsidie als voorbeeld dienen.
- Er wordt niet aan de compensatieverplichting voldaan als de compensatiemaatregelen tevens bestaan uit maatregelen waarvoor overheids-subsidie (bijv. SNL/ANLb) is of wordt verkregen dan wel waarvoor reeds verplichtingen zijn aangegaan.

3.2.3 Compensatieplan

Indien er gecompenseerd wordt, zal ook een compensatieplan opgesteld moeten worden. Het plan voor de ontwikkeling en het compensatieplan dienen gelijktijdig voorafgaand aan de besluitvorming van de ontwikkeling aan het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland) ter accordering voorgelegd te worden.

Aan het compensatieplan worden de volgende voorwaarden gesteld;

- Het compensatieplan geeft weer hoe de compensatieopgave is berekend en hoe het verlies aan waarden zal worden gecompenseerd;
- Het compensatieplan bevat een kaart met de ligging van het compensatiegebied;

Compensatievoorbeelden

- Overeenkomst sluiten met een agrarisch collectief of agrarische ondernemer t.b.v. agrarisch natuurbeheer, gericht op weidevogels. (Bijv. gebied beheren naar natte, kruidenrijke graslanden en/of extensief beweidde graslanden met late maaidata.)
- Gebouwen in het gebied verwijderen, indien verwacht wordt dat dit zorgt voor een kwaliteitsverbetering plus aanvullende herinrichting van het weidevogelgebied.
- Inrichtingsmaatregelen zoals foerageermogelijkheden creëren door waterpeilverhoging, natuurvriendelijke oevers en/of plas-drasgebieden realiseren, het graven van greppels. Dus vernatting.

3.2.4 Realisatie en zekerstelling uitvoering

De initiatiefnemer zal de uitvoering van het compensatieplan moeten garanderen. Hiervoor sluiten de initiatiefnemer en het bevoegd gezag een compensatieovereenkomst. Hierin wordt aangegeven;

- Waar de compenserende maatregelen worden uitgevoerd.
- Hoe de compenserende maatregelen worden uitgevoerd.
- Hoe het beheer van het compensatiegebied geregeld is.
- Wanneer de compenserende maatregelen worden uitgevoerd en afgerond zijn.

Indien de initiatiefnemer een private partij betreft, zoals een bedrijf, dan wordt in de uitvoeringsovereenkomst een borgsom met boeteclausule opgenomen.

Indien een gemeente of waterschap zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag is, wordt de compensatieovereenkomst gesloten tussen de betreffende gemeente of waterschap en Gedeputeerde Staten.

Bijlage I Uitleg viewer Zuid-Hollandse Omgevings- verordening (ZHOV)

In deze bijlage wordt omschreven hoe de viewer voor de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) geraadpleegd kan worden voor;

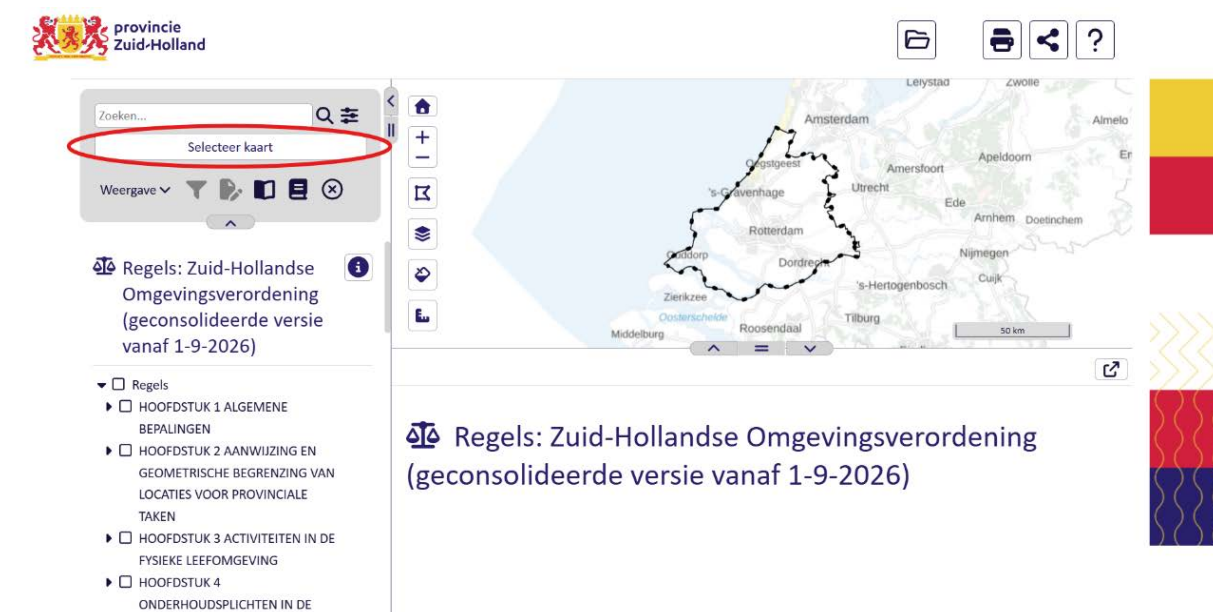
- Controleren of een plangebied valt onder belangrijk en/of kansrijk weidevogelgebied.
- Controleren of een plangebied voor vaststelling van de ZHOV 2025 beschermd was als belangrijk weidevogelgebied.
- De regels voor belangrijk en kansrijk weidevogelgebied en Ruimtelijke ontwikkelingen.

Kaart huidige beschermingsgebieden

Klik onderstaande link om de meest recente Omgevingsverordening te kunnen raadplegen;

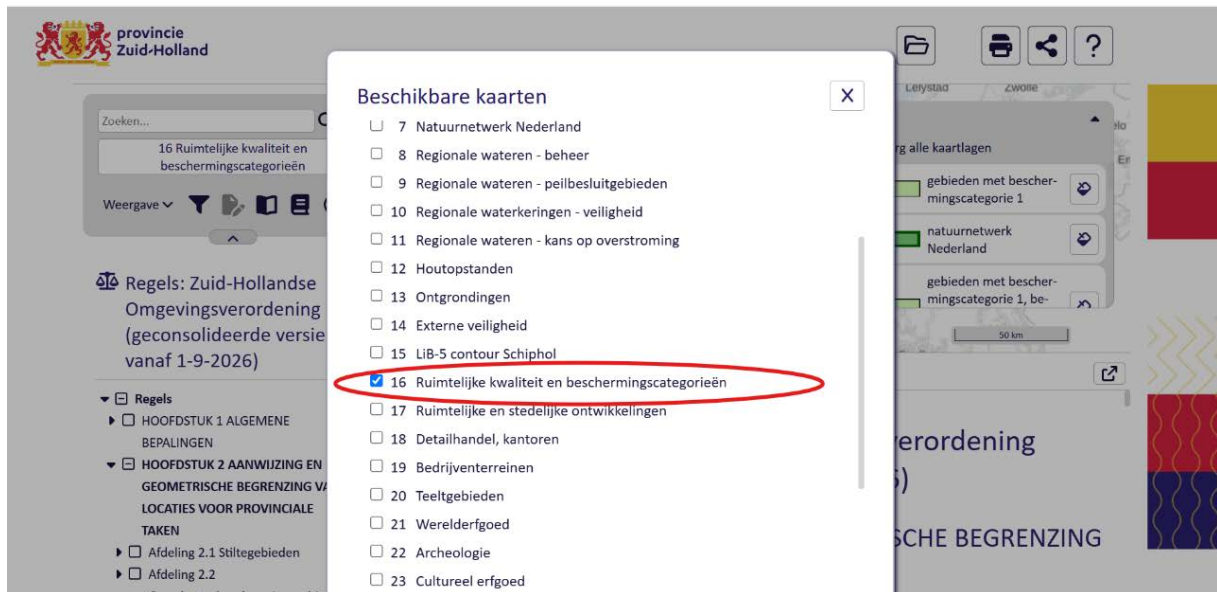
Via [Zuid-Hollandse Omgevingsverordening \(geconsolideerde versie vanaf 1-9-2026\) - Omgevingsdocumenten viewer Zuid-Holland](#)

Klik op selecteer kaart, zoals in rood omcirkeld in afbeelding 1

Afbeelding 1

Kies kaart 16 Ruimtelijke kwaliteit en beschermingscategorieën, zoals afgebeeld in afbeelding 2.

Afbeelding 2

Vink alle niet relevante categorieën in de legenda uit (zie rood in afbeelding 3) en laat gebieden met beschermingscategorie 2, belangrijk weidevogelgebied en gebieden met beschermingscategorie 2, kansrijk weidevogelgebied staan. Nu zijn de twee vormen van weidevogelbescherming zichtbaar op de kaart. Daarnaast zijn de weidevogelregels in onderstaande balk zichtbaar.

Om snel een locatie te vinden, kan via de zoekbalk een adres ingevoerd worden (zie blauwe cirkel in afbeelding 3).

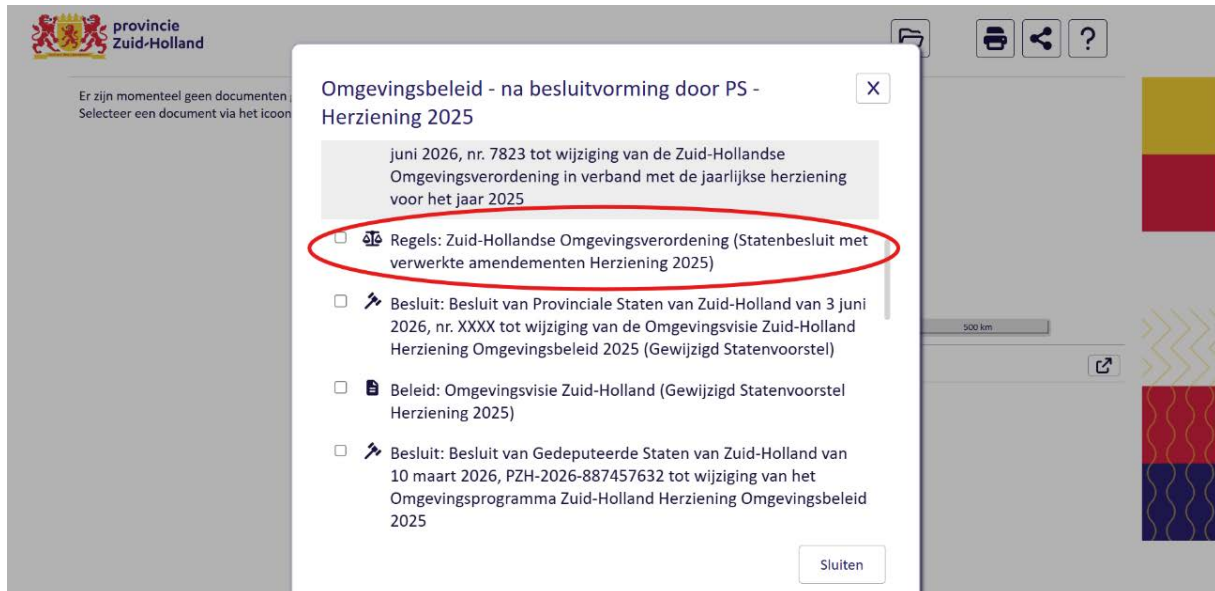

Afbeelding 3

Kaart oude beschermstatus

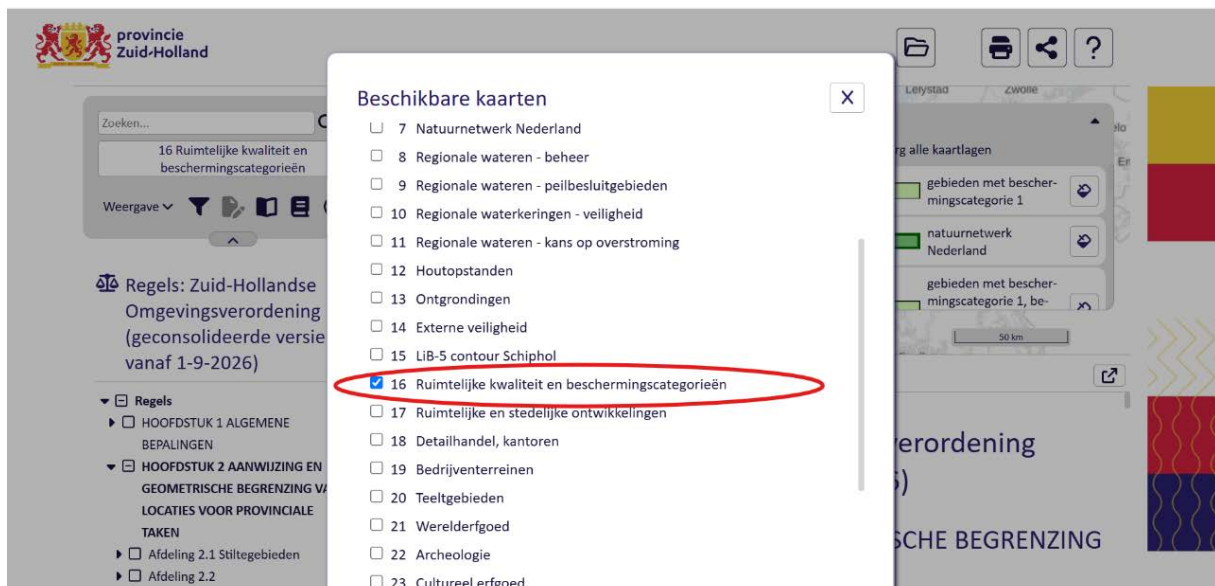
Voor sommige regels in de Omgevingsverordening is het van belang om te weten of voor de vaststelling van ZHOV 2025 een gebied al als weidevogelgebied beschermd was. Dit kan via [Omgevingsdocumenten viewer Zuid-Holland](#) (dit is een andere link dan bovenstaand).

Selecteer vervolgens Regels: Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (Statenbesluit met verwerkte amendementen Herziening 2025), zoals in afbeelding 4 is afgebeeld.

Afbeelding 4

Kies kaart 16 Ruimtelijke kwaliteit en beschermingscategorieën, zoals afgebeeld in afbeelding 5.

Afbeelding 5

Vink alle niet relevante categorieën in de legenda uit (zie rood in afbeelding 6) en laat gebieden met beschermingscategorie 2, belangrijk weidevogelgebied en gebieden met beschermingscategorie 2, kansrijk weidevogelgebied staan.

Om snel een locatie te vinden, kan via de zoekbalk een adres ingevoerd worden (zie blauwe cirkel in afbeelding 6).

Afbeelding 6

In de legenda zijn 3 opties mogelijk; nieuwe toestand, verwijderd en toegevoegd.

Wanneer er een overlap is van verwijderd en toegevoegd (zoals in blauw omcirkeld in afbeelding 7), betekent dit dat het gebied voor ZHOV 2025 al beschermd was als weidevogelgebied.

Afbeelding 7

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Zuid-Holland.
Oktober 2026.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met
omgevingsverordening@pzh.nl

Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
www.Zuid-Holland.nl

Tekst

provincie Zuid-Holland.

Vormgeving en productie

Vakteam Grafimedia,
provincie Zuid-Holland.

261000931

